

OEFENING BAART KUNST

Op een ladder, achter de receptie, op een heftruck en op de bouwplaats. Op elke werkplek loop je grotere of kleinere risico's. Een toolboxmeeting 'veiligheid op de werkplek' kan op praktische wijze alle mogelijke risico's en oplossingen behandelen.

■ TEKST: MATHILDE VAN HULZEN ILLUSTRATIE: BOB LEENDERS

Bij veiligheid op de werkplek staat voorkomen of beperken van arbeidsrisico's centraal. Van een ladder kun je vallen, achter een balie kun je rugpijn krijgen, bij een heftruck loop je kans op beknelling, of je krijgt een verkeersongeluk op de bouwplaats. Allereerst is de werkgever verantwoordelijk voor goede arbeidsomstandigheden om ongevallen en gezondheidsklachten te voorkomen. Die baseert zich daarbij op de RI&E en treft technische maatregelen, deelt persoonlijke beschermingsmiddelen uit en geeft voorlichting of training. Het percentage bedrijven met een officieel getoetste RI&E is toegenomen van 41 procent in 2000 tot 76 procent in 2003 (bron: RIVM). Zo'n driekwart van de bedrijven heeft daadwerkelijk maatregelen genomen naar aanleiding van een RI&E om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Ze richten zich daarbij meestal op RSI (37 procent) en tillen, dragen, duwen en trekken (30 procent). Volgens het RIVM is het verzuim door preventieve maatregelen in sectoren die een convenant hebben afgesloten, zoals in de installatie- en isolatiebranche, relatief sterker gedaald dan in sectoren waar dat niet is gebeurd. Voor het aantal ongevallen, gezondheidsklachten en gevallen van arbeidsongeschiktheid valt dit niet direct te herleiden tot preventieve maatregelen.

■ TOOLBOXMEETING

Werknemers in de installatie- en isolatiebranche hebben dagelijks te maken met allerlei vormen van fysieke belasting en onveilige situaties. Dat kan op den duur leiden tot ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Toolboxmeetings zijn speciaal ontwikkeld om de fysieke belasting terug te dringen en (bijna-)ongelukken te voorkomen. Dit is het vierde deel uit een serie van elf.

Routine

Toch stelt de Arbeidsomstandighedenwet uit 1998 het onomwonden: werknemers hebben recht op een veilige en gezonde werkplek of werkomstandigheden. De benodigde maatregelen staan in een plan van aanpak, met vermelding van de termijn waarop de maatregelen van kracht moeten worden. Daarbij hoort een jaarlijkse schriftelijke rapportage.

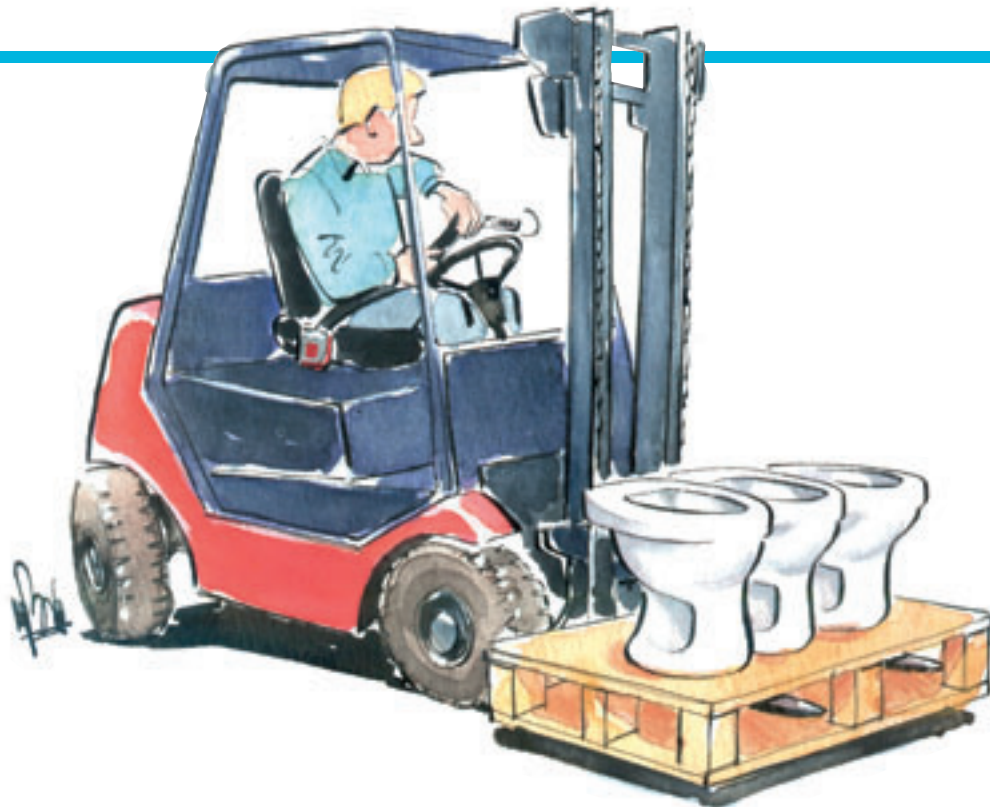
Bij gecompliceerde risico's kan een bedrijf een deskundige inschakelen, zoals een arbodienst of een zelfstandig expert. Maar veilig en gezond werken is vooral een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgever en werknemer. Werknemers zijn verplicht alle aanwijzingen van de werkgever op te volgen. Zelf moeten ze er ook in worden getraind veiligheid tijdens het werk voortdurend in het achterhoofd te houden. Het moet bijvoorbeeld een vaste routine worden om regelmatig en liefst voor elke nieuwe klus de veiligheid van het gereedschap te controleren. Als kabels zijn beschadigd of beveiligingen niet goed werken, moeten werknemers uit zichzelf om vervanging vragen. En ook al is het lastig, toch moet een installatie spanningsvrij zijn voordat een monteur ermee aan de slag gaat.

Belangrijk is daarnaast dat in een vochtige omgeving wordt gewerkt met apparatuur die op een veilige spanning werkt, zoals gereedschap met een oplaadbare accu. Werknemers moeten ook leren hun werkplek dagelijks op te ruimen en schoon te houden. Dat voorkomt uitglijden en struikelen. Randen, sparingen en openingen in vloeren horen te worden afgezet en/of afgedekt. En tot slot moet elke werknemer zijn persoonlijke beschermingsmiddelen gebruiken. Van veiligheidshelm tot zonnebrandcrème.

Goede gewoonte

Bij een toolboxmeeting over veiligheid op de werkplek kan naast beknopte schriftelijke informatie de nadruk het beste liggen op praktijkvoorbeelden. Degene die de toolboxmeeting geeft, kan bijvoorbeeld samen met de monteurs een werkdag 'doorlopen' en bij elke fase ingaan op de risico's van dat moment. Een uitstapje naar het magazijn met persoonlijke beschermingsmiddelen kan ook verhelderend werken. Elkaar helpen bij het omdoen van een ingewikkelde veiligheidsgordel kan de schroom om dit hulpmiddel te gebruiken wegnemen en legt bovendien de nadruk op de goede gewoonte om de veiligheid van collega's in de gaten houden tijdens het werk.

Ook kan het heel verhelderend zijn de werknemers onder begeleiding van een deskundige (nogmaals) de veiligheid van een steiger of ladder te laten beoordelen. Maar vooral is het belangrijk vragen en op-

merkingen over de veiligheid door werknemers serieus te nemen. Zo'n vraag kan ook een uitgangspunt zijn voor de toolboxmeeting over veilig werken. Dan ben je er zeker van dat de werknemers zich ervoor zullen interesseren. ◀

MEER INFORMATIE:

www.missarbo.nl

www.veiligengezondwerken.nl

www.arbobondgenoten.nl (Checklist Arbeidsveiligheid in de Onderneming)

WERKNEMERS HEBBEN SIGNAALFUNCTIE

Bij de firma Borst/Guus de Jong in Heiloo wordt elke twee maanden een werknemersoverleg gehouden waarin het onderwerp veiligheid op de werkplek standaard aan bod komt. Verder worden er toolboxmeetings op de werkplek gehouden. Bij het bedrijf werken zestien monteurs in de buitendienst aan alle mogelijke installaties, van cv, airco, dakbedekking tot alles wat met loodgieterswerk en elektrische installaties te maken heeft. Meestal als onderaannemer of anders bij particulieren.

De focus op veiligheid komt niet alleen van het management. Ook van de werknemers wordt verwacht dat zij regelmatig zaken bespreken die te maken hebben met veiligheid. Het bedrijf omschrijft dat als hun signaalfunctie en verplicht de medewerkers onveilige situaties direct te melden. Alhoewel de firma niet vca is gecertificeerd, hebben de monteurs een vca-diploma en de directie is in het bezit van een vca-managementcertificaat. Veiligheid op de werkplek vormt ook een vast onderdeel van het vca-plan dat het bedrijf als onderaannemer indient en wordt uitgebreid besproken tijdens de bouwvergaderingen. In dat geval controleert de hoofdaannemer of het werk inderdaad veilig wordt uitgevoerd. Bij een opdracht voor particulieren is de werknemer daarvoor grotendeels verantwoordelijk.

Leidinggevenden bij de firma rijden in beide gevallen regelmatig langs de bouwplaats en attenderen de monteurs waar nodig op risico's. Zo moeten de monteurs zelf controleren of de benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig zijn bij het werken op hoogte. Daarna kan een extra controle volgen door de leidinggevende. Het bedrijf vult de toolboxmeeting over veiligheid op de werkplek vooral praktisch in. De monteurs leren bijvoorbeeld om de risico's van ladders, ladderliften of steigers juist in te schatten, zodat ze er veilig mee kunnen werken. Monteurs moeten ook meteen gereedschap inleveren dat niet meer goed functioneert. Dat wordt dan door een extern bedrijf gerepareerd en opnieuw gekeurd. Dit bedrijf keurt het gereedschap ook periodiek, een keer per jaar. Zelf een noodreparatie met een touwtje uitvoeren is er niet meer bij. Daarnaast verplicht het bedrijf de monteurs om veilige kleding te dragen, zoals veiligheidsschoenen. Die moeten ze zelf op een vast verkoopadres aanschaffen. Volgens het bedrijf leeft het onderwerp veiligheid op de werkplek bij de werknemers. Eigen initiatief op dit gebied wordt gewaardeerd en opgepakt. Dat stimuleert.